

Kyberšikana

Kyberšikana znamená zneužití informačních komunikačních technologií (hlavně mobilních telefonů, počítačů, sociálních sítí a internetu) s cílem poškozenému opakovaně ubližovat. Na poškozeného má toto jednání dlouhodobý dopad. Oběť je takovýmto chováním dlouhodobě poškozována. V rámci kyberšikany se může jednat o vydírání, ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrašování apod. Pachatel své jednání zpravidla stupňuje. Často je kyberšikana spojována s klasickou šikanou. Ve virtuálním světě ale neplatí pravidla klasické šikany – nezáleží zde na věku, pohlaví, fyzické síle útočníka či sociálním postavení. U kyberšikany může útok přijít kdykoliv a kdekoliv, i třeba o půlnoci pomocí opakovaných zpráv či volání.

Skutečnou kyberšikanu zažívá přibližně **8 – 10% dětí**.

Útočníci spoléhají na anonymitu v kyberprostoru, pachatel často vystupuje pod falešnými přezdívkami. I tak lze útočníka identifikovat. Kyberprostor dává útočníkovi pocit bezpečí. Často se jedná o spolužáky či spolupracovníky. Útočník nemusí oběť osobně znát. Kyberšikana může být i neúmyslná.

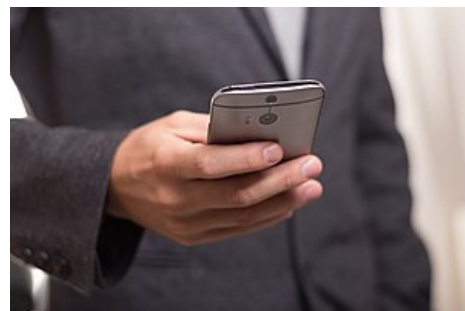
Rozpoznání oběti kyberšikany je složité, protože dopady kyberšikany jsou spíše v rovině psychické. Je poměrně nesnadné na oběti rozeznat varovné signály. Oběť se často uzavírá do sebe a přestává komunikovat s okolím, ať už ze strachu, že útočník zintenzivní své útoky, ze studu nebo strachu z nepochopení problému rodiči nebo učiteli. Základem úspěchu je rozpoznat kyberšikanu včas a nabídnout oběti pomoc.

Příznaky kyberšikanovaného dítěte

Dítě zásadně změní své návyky při používání počítače, mobilu, sociální sítě atd. Během používání internetu je dítě smutné, rozzlobené či zoufalé. Při oznámení příchodu nové SMS prožívá negativní emoce, frustraci, strach, vztek atd. Dítě se brání diskuzi o tom, co na počítači dělá, s kým si píše, kdo mu poslal SMS atd. Postupně omezuje dřívější vztahy s rodinou, kamarády a uzavírá se do sebe. Zároveň také redukuje své koníčky a záliby, nebo se do nich naopak pouští s velkou vervou. Trpí poklesem pracovní výkonnosti, zhoršením prospěchu. Objevují se problémy s chováním a potyčky se spolužáky. Můžeme se také setkat s drzým chováním k učitelům nebo obecně k autoritám. Vyhýbá se skupinovými aktivitám, kde hrozí, že se potká se spolužáky. Vykazuje změny nálad, chování, spánku nebo jeví známky deprese a úzkosti. Vymlouvá se na cokoli, jen aby nemuselo do školy (nejčastěji na bolesti břicha, hlavy, nevolnost.) Ze školy se naopak může začít vracet později než obvykle, bez zjevné příčiny. Dítě má často sníženou chuť k jídlu až nechutenství. Objevují se sklony k nespavosti, špatnému usínání a nočním můrám. Některé děti naopak vyhledávají přítomnost učitelů kvůli pocitu bezpečí. Dítě působí vystrašeně, zakřiklé, a přitom ve svém projevu může problematiku kyberšikany zlehčovat a ujišťovat o tom, že žádný problém není. Dítě se může za situaci stydět a snažit se ji za každou cenu neprozradit dalším aktérům. Mohou se střídát chvíle apatie a agresivity. Dítě se nedokáže soustředit, je roztěkané.

Komunikace s obětí kyberšikany

Při komunikaci s obětí je třeba zachovávat několik zásad. Oslovený poradce by se měl především snažit o to, aby oběť cítila podporu. Měl by být vstřícný a trpělivý. Měl by oběť v klidu vyslechnout, ujistit ji, že udělala správně, když se rozhodla hledat pomoc, a ocenit její statečnost. K situaci je třeba přistupovat věcně. Odsuzování, výčitky, křik ani vyhrožování nic neřeší. Traumatizující situace může ovlivňovat úsudek oběti i její schopnost rozhodování. Oběť může potřebovat pomoci i v banálních situacích. Pokud se situace vymyká možnostem řešení, které poradce má, měl by oběť zkontaktovat s odbornými poradnami, případně policií. V této komunikaci pak může figurovat i jako prostředník (pokud si to oběť bude přát).



Mobilní telefon

Projevy kyberšikany

Mezi projevy kyberšikany patří pomlouvání, urážení, zastrašování, ponižování a zesměšňování. Pořizování audio a video záznamů, fotografií, jejich následná úprava a zveřejnění s cílem poškodit oběť. Pořizování video záznamů spojené s předem připraveným fyzickým útokem. Krádež identity a následné vystupování útočníka pod identitou oběti. Odhalování cizích tajemství. Vydírání pomocí informačních a komunikačních technologií. Kyberstalking, což je obtěžování a pronásledování pomocí informačních a komunikačních technologií. Dále sem patří například provokování a napadání uživatelů v diskuzních fórech.

Co dělat s kyberšikanou?

- **uchovávat si veškeré důkazy** (SMS zprávy, zprávy z chatu nebo emailu, screenshots, atd.)
- **ukončit komunikaci s útočníkem**
- **nemstít se, nevyhrožovat a neoplácet útoky**
- **blokovat útočníka a obsah, který rozšiřuje**
- **oznámit útok dospělému, jemuž důvěřujeme** (rodič, učitel, trenér, vedoucí kroužku, atd.)
- **pokusit se identifikovat pachatele** (například podle profilu)

Kybergrooming

Kybergrooming je velmi nebezpečný fenomén, který je spojený s virtuální komunikací. Jde o komunikaci sexuálního útočníka s dítětem, jejímž cílem je přimět dítě k osobnímu setkání, na kterém pak může dojít k sexuálnímu zneužití dítěte, případně opakovanému zneužívání. Dítě je často nuceno zasílat své fotografie či videa sexuální povahy nebo se svlékat před webkamerou. Útočník se chová jako predátor. Svou oběť nebo oběti si pečlivě vybírá a následně je systematicky a dlouhodobě manipuluje. Délka a charakter manipulace obvykle závisí na dítěti, na jeho zkušenostech, důvěřivosti apod., ale také na schopnostech a zkušenostech útočníka (např. na jeho důvěryhodnosti, na rychlosti, se kterou si dovede o dítěti opatřit dostatek citlivých materiálů atd.).

Sexting

Termín **sexting** vznikl složením slov sex a textování, neboť se jedná o rozesílání textových zpráv se sexuálním obsahem. Nověji označuje také publikování těchto informací na internetu, stejně jako zveřejňování vlastních obnažených fotografií nebo videí se sexuálním obsahem. Ačkoli se sextingu věnují především dospělí, a to v rámci partnerských vztahů, stále častěji se s ním setkáváme také u dětí základních škol. Děti sice toto chování považují za velmi rizikové, nicméně ne vždy jsou schopny odolat tlaku prostředí. Zvláště pak v situaci, kdy je sexualita „celebrit“ prezentována jako způsob, jak se zviditelnit a udržet se v mediálním prostoru.

Nejčastější motivace k rozesílání či zveřejňování intimních materiálů:

- snaha o navázání vztahu;
- snaha o zpestření trvajícího sexuálního vztahu;
- zachycení vlastního těla v nejlepší kondici;
- snaha o získání reakce okolí;
- snaha zviditelnit se;
- tlak okolí.